

Euroopan oikeusasiamies pyytää sidosryhmiltä huomautuksia oma-aloitteisesta tutkimuksesta perusoikeuksia koskevien velvoitteiden noudattamisesta Frontexissa

Kirjeenvaihto - 19/07/2012

Kanteluasia OI/5/2012/BEH-MHZ - **Tutkittavaksi otetut kantelut**, pvm 06/03/2012 - **Suositus** 14/11/2013 - **Erityiskertomukset**, pvm 07/11/2013 - **Päätökset**, pvm 12/11/2013 - **Toimielin, jota kantelu koskee** Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Asian käsittelyn lopettaminen erityiskertomuksen jälkeen) |

Taustaa

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 228 artiklassa Euroopan oikeusasiamies valtuutetaan tutkimaan omasta aloitteestaan unionin toimielinten, elinten virastojen toiminnassa mahdollisesti ilmenneitä hallinnollisia epäkohtia.

Oikeusasiamies käynnisti 6. maaliskuuta 2012 oma-aloitteisen tutkimuksen perusoikeuksia koskevien velvoitteiden noudattamisesta Frontexissa.

Tutkimuksen aloittamisesta lähettämässään kirjeessä oikeusasiamies pyysi Frontexia esittämään lausuntonsa asiasta ja huomautti, että Frontexin toimintaa koskeva lainsäädäntökehys on muuttunut. EU:n perusoikeuskirjasta tuli Frontexia oikeudellisesti sitova, kun Lissabonin sopimus tuli voimaan 1. joulukuuta 2009. Lisäksi lokakuussa 2011 annetussa asetuksessa (EU) N:o 1168/2011 (jäljempänä "asetus") [1] asetetaan Frontexille muita perusoikeuksiin liittyviä velvoitteita.

Lainsäädäntökehysten uudistamisen ja EU:n ulkorajavalvonnan ja siihen liittyvien perusoikeusnäkökohtien kansalaisyhteiskunnassa herättämän kiinnostuksen vuoksi oikeusasiamies katsoi tarpeelliseksi aloittaa oma-aloitteisen tutkimuksen sen selvittämiseksi, miten edellä mainittuja velvoitteita on noudatettu Frontexissa. Tätä varten oikeusasiamies on esittänyt Frontexille useita kysymyksiä. Ne koskevat esimerkiksi perusoikeusstrategian laatimista ja perusoikeusvaltuutetun nimittämistä Frontexiin.

Frontex toimitti lausuntonsa oikeusasiamiehelle 17. toukokuuta 2012.

Lausunnon tiivistelmä

Frontexin lausunto koostuu Frontexin pääjohtajan laatimasta lyhyestä kirjeestä sekä kuudesta liitteestä. Tiivistettynä johtaja toteaa kirjeessään, että Frontex ryhtyi vuonna 2010 ja hyvissä ajoin ennen asetuksen hyväksymistä laatimaan itselleen perusoikeusstrategiaa ja siihen liittyvää toimintasuunnitelmaa, teetti etiikkaa ja rajaturvallisuutta käsittelevän ulkoisen tutkimuksen sekä laati Frontexin henkilöstölle ja sen toimintaan osallistuville vieraileville virkamiehille sitovat käytäntösäännöt. Koska Frontex velvoitetaan asetuksessa ottamaan käyttöön useita muitakin mekanismeja perusoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi, se on viime vuoden lopusta lähtien valmistellut näitä muutoksia. Työn tuloksena Frontexin verkkosivustolla on nyt ilmoitus avoinna olevasta perusoikeusvaltuutetun virasta, jonka hakuaika päättyy lähiaikoina. Frontex aikoo myös pian kutsua jäseniä neuvoa-antavaan ryhmään, jonka tehtävänä on avustaa Frontexin pääjohtajaa ja hallintoneuvostoa perusoikeuksiin liittyvissä asioissa. Lisäksi Frontex on jo laatinut luonnoksen ”Yleisistä toimintaperiaatteista perusoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi yhteisissä toimissa ja pilottihankkeissa”, ja se hyväksytään aivan lähiaikoina. Tarkempia tietoja näiden mekanismien perustamisesta Frontex esittää seuraavissa pääjohtajan kirjeeseen sisältyvissä liitteissä: liite 1 ”Vastaukset kysymyksiin, joita oikeusasiamies esittää oma-aloitteisen tutkimuksen aloittamista koskevassa kirjeessään” (kirjeeseen voi tutustua oikeusasiamiehen verkkosivustolla); liite 2 ”Frontexin perusoikeusstrategia”; liite 3 ”Frontexin perusoikeuksia koskeva toimintasuunnitelma”; liite 4 ”Frontexin käytäntösäännöt”; liite 5 ”Perusoikeusvaltuutettua ja neuvoa-antavaa ryhmää koskeva Frontexin virallinen lehdistötiedote”; liite 6 ”Ilmoitus avoinna olevasta Frontexin perusoikeusvaltuutetun virasta”.

Frontexin lausunnon julkaiseminen ja kehoitus esittää huomautuksia

Tutkimuksensa kansalaisyhteiskunnassa herättämän mielenkiinnon vuoksi oikeusasiamies katsoi asianmukaiseksi ja hyödylliseksi asettaa Frontexin lausunnon saataville verkkosivustollaan. [2]

Oikeusasiamies tiedostaa, että tutkimuksessa tulee esille useita teknisiä kysymyksiä, joita käsitellään yksityiskohtaisesti Frontexin lausunnossa. Ennen kaikkea oikeusasiamies ymmärtää tutkimuksensa kiinnostavan erityisesti perusoikeuksien suojeluun keskittyneitä järjestöjä. Näistä syistä oikeusasiamies pyytää sidosryhmiä ja erityisesti kansalaisjärjestöjä ja muita tutkimukseen liittyvien alojen organisaatioita esittämään huomautuksensa Frontexin lausunnosta. Lausunto on saatavilla ainoastaan alkuperäisessä muodossaan englanniksi. Jos sidosryhmät sitä pyytävät, oikeusasiamies laatii ja toimittaa siitä käännökset EU:n muille virallisille kielille. Sidosryhmät voivat luonnollisestikin esittää omat huomautuksensa millä tahansa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 55 artiklan 1 kohdassa mainitulla kielellä.

Vastaanotetut huomautukset asetetaan Frontexin ja pyydettyäessä myös sidosryhmien saataville.

EU:n muiden elinten ja toimielinten tapaan oikeusasiamiehen on pyrittävä työskentelemään mahdollisimman avoimesti, ja myös oikeusasiamiehen tehtävänannossa kehoitetaan avoimuuteen. Jos kuitenkin huomautuksia esittänyt sidosryhmä toivoo, ettei sen nimeä julkaista ja/tai ettei sen huomautuksia aseteta yleisön saataville, sitä pyydetään mainitsemaan ja perustelemaan toiveensa esittämiensä huomautusten yhteydessä.

Tutkimuksen kohde

Oikeusasiamiehen tutkimus koskee perusoikeuksiin liittyvien velvoitteiden noudattamista Frontexissa. Oikeusasiamies ottaa mielellään vastaan sidosryhmien, kuten kansalaisjärjestöjen ja muiden tutkimukseen sisältyvien alojen erityisjärjestöjen, palautetta Frontexin vastauksista oikeusasiamiehen esittämiin kysymyksiin.

Tutkimuksen tarkoituksena **ei** ole tutkia ja ratkaista yksittäistapauksia, joissa on kyse Frontexille asetetuista perusoikeuksiin liittyvistä velvoitteista. Näitä tapauksia voidaan tietenkin edelleen saattaa oikeusasiamiehen käsiteltäväksi erillisellä kantelulla. Kantelun voi tehdä lomakkeella, joka on saatavana tällä verkkosivustolla.

Osallistuminen kuulemiseen

Huomautukset on toimitettava oikeusasiamiehelle viimeistään **30. syyskuuta 2012**.

- Postiosoite: European Ombudsman, 1 avenue du Président Robert Schuman, CS 30403, F - 67001 Strasbourg Cedex, France

- Faksi: +33 (0)3 88 17 90 62

- Sähköposti: <http://www.ombudsman.europa.eu/shortcuts/contacts.faces> [Linkki]

[1] Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 muuttamisesta 25 päivänä lokakuuta 2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) N:o 1168/2011, EUVL 2011, L 304, s. 1.

[2] Lausunnon liite 4 sisältää henkilötietoja, kuten tiettyjen Frontexin virkamiesten nimiä. Nämä tiedot on Frontexin pääjohtajan nimeä lukuun ottamatta poistettu Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan, sellaisena kuin sitä tulkitaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, ja yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun asetuksen (EY) N:o 45/2001 5 artiklan mukaisesti.